

Smernice za kapitalizacijo in prenos/vključitev v politike

DATUM: NOVEMBER 2025

Kolofon:

NASLOV: *Smernice za kapitalizacijo in prenos/vključitev v politike*

Avtor: Francesca Visintin

Poročilo je bilo pripravljeno v sodelovanju s projektnimi partnerji: Mestna občina Koper (Darka Jezeršek Žerjal), ZRS Koper (Liliana Vižintin), Občina Monfalcone (Urad za odnose z javnostjo in mednarodne odnose), Univerza v Padovi (Rachele Dandolo), Consorzio di Bonifica Veneto Orientale (Luca Saccone).

Poročilo se nanaša na dosežek D4.1.1 (Smernice za kapitalizacijo in prenos/vključitev v politike).

Urednica: Shoreline Soc. Coop.

Prevodi: Shoreline Soc. Coop., Darka Jezeršek Žerjal, Liliana Vižintin

Založnik: Shoreline Soc. Coop.

Spletna izdaja je na voljo na spletni strani www.ita-slo.eu/eco2smart

Prva izdaja: SEPTEMBER 2025

Projekt ECO2SMART spodbuja aktivno ozaveščenost državljanov o zmanjšanju vpliva podnebnih sprememb in tveganj za nesreče z uporabo ekosistemskih rešitev. Na tej podlagi si prizadeva okrepiti odpornost obalnih območij, vključenih v projekt.

Partnerji projekta:

LP/VP: Mestna občina Koper

PP2: Znanstveno-raziskovalno središče Koper

PP3: Občina Monfalcone

PP4: Università degli Studi di Padova

PP5: Shoreline Società Cooperativa

PP6: Consorzio di Bonifica Veneto Orientale

Publikacija je sofinancirana v okviru Programa Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021-2027 iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj in nacionalnih sredstev.

Vsebina te publikacije ne odraža nujno uradnih stališč Evropske unije. Za vsebino te publikacije je odgovoren avtor, naveden kolofonu publikacije.

© Ta publikacija je zaščitena z avtorskimi pravicami, vendar jo je mogoče brezplačno in brez predhodnega dovoljenja reproducirati v kakršni koli obliki za namene izobraževanja in raziskovanja, vendar ne za nadaljnjo prodajo.

KAZALO

<u>1</u>	<u>UVOD</u>	<u>4</u>
<u>2</u>	<u>OKVIR POLITIK</u>	<u>6</u>
<u>3</u>	<u>PILOTNE AKCIJE, RAZVITE V OKVIRU PROJEKTA ECO2SMART</u>	<u>13</u>
<u>4</u>	<u>VKLJUČEVANJE INTERESNIH SKUPIN</u>	<u>15</u>
4.1	DELOVNE SKUPINE Z INTERESNIMI SKUPINAMI	15
4.1.1	Enotno posvetovalno omizje	15
4.1.2	Okrogle mize, namenjene drugim tarčnim skupinam	19
<u>5</u>	<u>OBLIKOVANJE PREDLOGOV ZA UPRAVLJALCE</u>	<u>24</u>
5.1	PROTOKOL O SODELOVANJU	25

1 UVOD

Projekt ECO2SMART (Program Interreg VI-A Italija-Slovenia 2021-2027) je nastal z namenom okrepiti aktivno ozaveščenost državljanov obalnih območjih severnega Jadrana v obalno-kraški regiji, Deželi Veneto in Furlaniji-Juljski krajini pred izzivi, ki jih prinašajo podnebne spremembe. Omenjena območja, ki se ponašajo z dragocenim naravnim in gospodarskim bogastvom, so še posebej izpostavljena naraščajočim tveganjem naravnih nesreč, kot so vročinski valovi, ekstremni vremenski pojavi, dvig morske gladine in kombinirani pojavi, ki lahko povzročijo hude poplave.

Da bi se spopadli s temi izzivi, projekt ECO2SMART spodbuja aktivno ozaveščenost državljanov ter participativno udeležbo različnih interesnih skupin pri skupnem načrtovanju ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam in zmanjševanje tveganja naravnih nesreč. Projekt temelji na ekosistemskih pristopih, pri čemer izkorišča orodja na ekosistemih temelječega prilagajanja na podnebne spremembe (ang. *Ecosystem-based Adaptation*, v nadaljevanju EbA) in orodja na ekosistemih temelječega zmanjševanja tveganj za nesreče (ang. *Ecosystem-based Disaster Risk Reduction*, v nadaljevanju Eco-DRR) z namenom hkratnega varovanja lokalnih skupnosti in ekosistemov, od katerih so odvisne.

ECO2SMART je projekt, ki nadgrajuje rezultate projekta ECO-SMART, katerega cilj je izkoristiti in vključiti že dosežene rezultate ter premagati kritične točke, ki so se pojavile. Ena od težav, s katerimi se je srečalo celotno partnerstvo v okviru projekta ECO-SMART, je bila namreč učinkovito vključevanje zainteresiranih strani – državljanov, združenj, upravljavcev, gospodarskih subjektov in turistov – v procese prilagajanja. Poleg tega so bile rešitve EbA pogosto dojemane kot drage in malo koristne za lokalne skupnosti. Zato projekt ECO2SMART posveča veliko pozornosti ukrepom informiranja, ozaveščanja in izobraževanja, ki se štejejo za temeljna orodja za spodbujanje sodelovanja in ustvarjanje inovativnih in vključujočih rešitev.

V okviru aktivnosti 4.1 je predvidena razširitev pridobljenega znanja in rezultatov projekta ECO2SMART z namenom sistematičnega prenosa skupnih rezultatov tarčnim skupinam, s posebno pozornostjo na oblikovalce politik.

V sklopu aktivnosti je vključen izroček D.4.1.1 „Smernice za kapitalizacijo in vključevanje v politike“. V okviru smernic za kapitalizacijo pri vključevanju v politike bodo predstavljeni pristopi za vključitev predlaganih modelov prilagajanja in preprečevanja naravnih nesreč v sisteme upravljanja zelene infrastrukture kot odgovor na tveganja, povezana s podnebnimi spremembami. Ti pristopi bodo upoštevali tako ekosistemske storitve kot tudi pomen participativnega odločanja.

Proces priprave smernic je bil razvit z vključevanjem okvira mednarodnih in evropskih politik na področju zelene infrastrukture, ekosistemskih storitev in vključevanjem EbA; nato so predstavljeni pilotni primeri, izvedeni v okviru projekta, skupaj z navodili, zbranimi med posvetovanji z interesnimi skupinami.

2 OKVIR POLITIK

V zadnjih letih so evropske in nacionalne politike postopoma priznale strateško vlogo zelene infrastrukture in ekosistemskih storitev, kot ključnih orodij za spopadanje z dvojnimi izzivi blaženja in prilagajanja podnebnim spremembam. Zelena infrastruktura je načrtovana in medsebojno povezana mreža naravnih, polnaravnih in večnamenskih prostorov, ki lahko prinašajo okoljske, socialne in gospodarske koristi, hkrati pa zagotavljajo odpornost območij in ekološko kontinuiteto med mestnimi in podeželnimi.

Ta vizija temelji na spoznanju, da so naravni kapital in ekosistemske storitve, ki jih zagotavlja, kot so blaženje podnebnih sprememb, čiščenje vode, zaščita pred poplavami, rodovitnost tal ali blaginja ljudi, bistvena skupna dobrina, ki jo je treba ohranjati, upravljati ter vključiti v politike načrtovanja in razvoja.

V tem sklopu je sprejetje ekosistemsko usmerjenih pristopov EbA in strategij Eco-DRR za zmanjšanje tveganja naravnih nesreč, ki temeljijo na naravi, ena najbolj obetavnih inovacij na področju politik za združevanje ohranjanja narave, trajnostnega upravljanja območij in prilagajanja podnebnim tveganjem. Pristopi EbA temeljijo na trajnostni rabi ekosistemskih storitev za zmanjšanje ranljivosti skupnosti in ekosistemov, hkrati pa prispevajo k blažitvi, ohranjanju biotske raznovrstnosti in obnovi naravnih sistemov.

Ta perspektiva je zdaj sestavni del evropskih strategij za ekološki prehod, med katerimi so Zeleni dogovor, Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, Strategija za prilagajanje podnebnim spremembam (COM(2021)82) in Strategija za zeleno infrastrukturo (COM(2013)249), ki spodbujajo države članice k načrtovanju usklajenih naložb v naravne rešitve in integrirane ekološke mreže.

V tem kontekstu je Evropska unija to vizijo utrdila s sprejetjem Uredbe (EU) 1991/2024 o obnovi narave (*Nature Restoration Regulation*, v nadaljevanju: NRR) avgusta 2024, ki predstavlja prvi zavezujoč pravni okvir za obnovo degradiranih ekosistemov v EU. NRR dopolnjuje in krepi direktivo o pticah in habitatih, saj določa pravne, merljive in časovno opredeljene cilje za obnovo 20% degradiranih ekosistemov do leta 2030 in vseh ekosistemov v stanju degradacije

do leta 2050. Obnova narave je ena najbolj konkretnih in sistemskih uporab pristopov EbA. Ne gre za nov koncept, ampak za prakso, ki se nenehno razvija in se danes uporablja za doseganje širših političnih ciljev, pri čemer neposredno prispeva k obnovi naravnega kapitala in podnebni odpornosti ozemelj.

Namen teh „Smernic za kapitalizacijo in vključitev v politike“ je olajšati vključevanje teh instrumentov in pristopov v procese odločanja in načrtovanja na različnih ravneh upravljanja ter spodbujati sinergije med zeleno infrastrukturo, ekosistemskimi storitvami, EbA in ukrepi za obnovo. Tako dokument prispeva k utrjevanju modela participativne in prilagodljive uprave, ki je sposoben obravnavati podnebne in okoljske izzive z rešitvami, ki temeljijo na naravi.

V tem kontekstu imajo regije ključno vlogo pri izvajanju evropskih in nacionalnih politik o podnebjju, saj predstavljajo raven upravljanja, ki je najbližja območju, skupnostim in lokalnim proizvodnim sistemom. V zadnjih letih so številne regije oblikovale in posodablajo svoje regionalne strategije za prilagajanje podnebnim spremembam z namenom vključiti podnebno dimenzijo v prostorsko, energetska, kmetijsko in okoljsko načrtovanje.

Te strategije so usmerjene v zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in hkrati v okrepitev odpornosti območjih na vse bolj očitne posledice podnebnih sprememb, kot so vročinski valovi, suše, poplave in izguba biotske raznovrstnosti. Regije spodbujajo pristope, ki temeljijo na ekosistemih (EbA), izkoriščanju zelene infrastrukture in vključevanju ekosistemskih storitev v procese odločanja. Pri tem priznavajo potencial rešitev, ki temeljijo na naravi, kot učinkovitih orodij za prilagajanje ter preventivno ukrepanje.

S sodelovanjem z lokalnimi organi, univerzami, raziskovalnimi inštitucijami ter gospodarskimi in socialnimi deležniki območja prispevajo k oblikovanju participativnih in večsektorskih teritorialnih strategij, ki so skladne s cilji evropskega zelenega dogovora, nacionalne strategije za prilagajanje podnebnim spremembam in evropske uredbe o obnovi narave. Ta zaveza krepi institucionalno sposobnost za celostno načrtovanje, predvidevanje tveganj in njihovo pretvarjanje v priložnosti za trajnost in teritorialno inovativnost.

Na regionalni ravni je v nadaljevanju podan pregled stanja za vsako od regij programa.

Avtonomna dežela Furlanija-Juljska krajina, Italija

Da bi se spopadla z izzivi, ki jih prinašajo podnebne spremembe na globalni in regionalni ravni, je regija februarja 2023 sprejela regionalni zakon 4/2023 „FVGreen“. Glavni cilj zakona je spodbujati trajnostni razvoj in ekološki prehod, pri čemer je cilj doseči podnebno nevtralnost do leta 2045.

Orodja, predvidena v zakonu

Zakon predvideva pripravo dveh načrtovalnih instrumentov:

- Regionalna strategija za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje (znana kot regionalna podnebna strategija)
- Regionalni načrt za blažitev in prilagajanje podnebnim spremembam (znan kot Regionalni načrt za podnebje)

Časovni okvir in usklajevanje

Služba za energetske tranzicije je leta 2023 začela postopek priprave obeh dokumentov, ki bo trajal tri leta.

Vsebina regionalne strategije za podnebje

Strategija bo predstavljala referenčni okvir za regionalne politike na področju:

- blaženja, tj. zmanjševanja emisij toplogrednih plinov;
- prilagajanja, tj. zmanjševanja ranljivosti ozemlja in tveganj, povezanih s podnebnimi spremembami.

Vsebina regionalnega podnebnega načrta

- Opredelil bo operativne prednostne ukrepe, ki jih je treba izvesti; izvajalce in odgovorne osebe; časovni okvir in potrebna sredstva.
- Načrt bo pripravljen na podlagi pridobljenih znanj in opravljenih analiz, strateške vizije in ciljev, opredeljenih v regionalni podnebni strategiji.

Participativni pristop

Glede na kompleksnost in pomembnost tem bo pri pripravi dokumentov potekal participativen proces posvetovanja, ki bo vključeval in bil dostopen lokalnim in javnim organom, zasebnim subjektom, civilni družbi in državljanom.

Tehnično-znanstvena podpora

Dežela bo izkoristila prispevek svojih regionalnih struktur in agencij ter znanstvenih in raziskovalnih ustanov, ki sestavljajo tehnično-znanstveno delovno skupino "Clima FVG".

Metode dela

Dežela namerava župane aktivno vključiti že v zgodnjih fazah, da bi zbrala pomembne prispevke in vzpostavila kanal za poslušanje in dialog o potrebah na območju.

Vključevanje občin

Regija namerava župane aktivno vključiti že v zgodnjih fazah, da bi zbrala pomembne prispevke in vzpostavila kanal za poslušanje in dialog o potrebah na območju.

Regija Veneto, Italija

Za soočanje z izzivi podnebnih sprememb je regija Veneto začela strateški proces, namenjen spodbujanju okoljarske trajnosti, zmanjšanju emisij toplogrednih plinov in prilagajanju prostora, v skladu z nacionalnimi in evropskimi cilji ekološkega prehoda.

Načrtovalni instrumenti

- *Deželna strategija prilagajanja podnebnim spremembam (SRACC)* – opredeljuje dolgoročne strateške prednostne naloge za ublažitev in prilagajanje.
- *Deželni podnebni načrt* – operativno izvaja ta izhodišča, z določenimi izvajalci, časovnicami in razporejenimi sredstvi.

Časovni okvir in upravljanje

- Dežela je z Uredbo deželne vlade št. 771 z dne 27. junija 2023 ustanovila Deželno usklajevalno skupino za prilagajanje podnebnim spremembam.
- Tehnično-znanstvene dejavnosti se izvajajo v sodelovanju z ARPAV, univerzami in regionalnimi raziskovalnimi centri.

Strateške vsebine

- *Ublažitev*: zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in spodbujanje energetske učinkovitosti.
- *Prilagajanje*: povečanje odpornosti prostora, zmanjšanje ranljivosti in upravljanje podnebnih tveganj.
- Tehnično-znanstvena podpora s študijami, poročili in zbirkami podatkov za podnebne scenarije in analize tveganja.

Participativni pristop

- Vključevanje lokalnih oblasti, zasebnih subjektov, civilne družbe in raziskovalnih ustanov, s postopki javnega posvetovanja za zagotavljanje vključujočega in preglednega procesa.
- Strategija je bila dana v javno obravnavo z Uredbo št. 459 z dne 2. maja 2024.

Način dela

- Večnivojsko upravljanje, z dialogom med sektorji (vode, prostor, zdravje, energija) za zagotovitev integracije (mainstreaming).
- Uporaba podnebnih podatkov, podatkovnih zbirk, scenarijev ranljivosti in kazalnikov tveganja za usmerjanje odločitev.

Pravna ureditev in zakonodajni okvir

- Relevantna deželna zakonodaja: Deželni zakon z dne 26. marca 1999, št. 10, o presoji vplivov na okolje (VIA), ki vključuje podnebje kot eno od okoljskih sestavin, upoštevanih v presoji vplivov.
- Pomembne Uredbe deželne vlade (DGR):
o DGR 771/2023: ustanovitev usklajevalne skupine za podnebno prilagajanje.
o DGR 459/2024: začetek javnega posvetovanja o deželni strategiji.
- Deželna agencija: ARPAV kot osrednji tehnično-znanstveni organ za monitoring, analize in strokovno podporo.

Zagotovitve in zaveze

- Dežela zagotavlja pregleden proces, z tehničnim spremljanjem in rednim posodabljanjem ukrepov.
- Strateški ukrepi prilagajanja bodo vključeni v sektorske in prostorske načrtovalske instrumente.

Slovenija

V Sloveniji je več nacionalnih strateških dokumentov, ki se nanašajo na regionalno strategijo prilagajanja podnebnim spremembam. Ti dokumenti zagotavljajo okvir in smernice za razvoj ter izvajanje prilagoditvenih ukrepov na regionalni ravni. Dokumenti so navedeni v nadaljevanju:

- Celovit nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije oz. NEPN (Vlada RS, 2020) in
- Strateški okvir prilagajanja podnebnim spremembam (2016)
- Strategija razvoja Slovenije 2030 (2017)
- Resolucija o Dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050 (ReDPS50, 2021), (Uradni list RS, št. 119/21, 44/22 – ZVO-2 in 56/25 – PoZ)
- Resolucija o Nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020–2030 (RENPO20-30) (Uradni list RS, št. 31/20 in 44/22 – ZVO-2),
- Slovenski načrt za okrevanje in odpornost (Vlada RS, 2021),

- Podnebni zakon (Uradni list RS, št. 56/25).

Področje prilagajanja podnebnim spremembam je v Sloveniji še vedno v začetni fazi razvoja. Evropska komisija je leta 2013 v Strategiji prilagajanja EU podnebnim spremembam podala temeljne smernice, na podlagi katerih je Slovenija sprejela Strateški okvir prilagajanja (2016). Ta dokument določa usmeritve za postopno vključevanje prilagoditvenih ukrepov v različne politike in dejavnosti, ukrepe in ravnanja z namenom krepitve zmogljivosti za prilagajanje podnebnim spremembam, obvladovanje tveganj, cilje na področju prilagajanja in korake, ki k tem ciljem prispevajo.

Trenutno je v pripravi nacionalna Strategija prilagajanja podnebnim spremembam (<https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/strategija-prilagajanja-podnebnim-spremembam/>), ki bo predstavljala temeljni dokument za oblikovanje politik in smernic na tem področju, tako na nacionalni kot tudi na regionalni in lokalni ravni. Postopek se bo zaključil predvidoma v letu 2026. Temelj za pripravo Strategije prilagajanja je Podnebni zakon, ki v 14. členu določa, da mora Strategija prilagajanja vključevati usmeritve za zmanjševanje ranljivosti in krepitev odpornosti naravnih in družbenih sistemov proti trenutnim in pričakovanim vplivom podnebnih sprememb in poudarja da te usmeritve prednostno vključujejo na naravi temelječe rešitve, kadar je to mogoče. Poleg tega Strategija tudi temelji na Uredbi (EU) 2021/1119 in evropski strategiji prilagajanja podnebnim spremembam (COM(2021) 82 final). Pripravlja pa se v skladu s Smernicami o strategijah in načrtih držav članic za prilagajanje (2023/C 264/01). Strategijo prilagajanja pripravlja Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, v sodelovanju z drugimi ministrstvi in jo predloži vladi v sprejem, in sicer to poteka v 4. korakih:

- Vzpostavitev institucionalnega okvirja in zagotavljanje podpore deležnikov.
- Priprava ocen podnebne ranljivosti in tveganj za deset prednostnih sektorjev (vodni viri in upravljanje voda, ohranjanje narave in kulturne dediščine, kmetijstvo, gozdarstvo, energetika, infrastruktura in stavbe, javno zdravje, gospodarstvo in poselitev – mesta in druga urbana naselja).
- Priprava usmeritev prilagajanja.
- Spremljanje in vrednotenje.

Poleg tega Podnebni zakon v 15. členu predvideva, da se za vsako razvojno regijo pripravi Regionalni akcijski načrt prilagajanja, pri čemer lahko razvojni Svet regije za ta namen pooblasti regionalno razvojno agencija ali drugo razvojno institucijo v regiji, vključno z lokalno energetske organizacijo, ki ima sedež v razvojni regiji. Slednji v pripravo vključi vse relevantne udeležence ter poskrbi za zgodnje in učinkovito obveščanje in sodelovanje javnosti. Akcijski načrti prilagajanja za regije z mestnimi občinami morajo zajemati še ukrepe prilagajanja ločeno za vsako mestno občino.

V Sloveniji že obstaja Strategija prilagajanja Severno Primorske (Goriške) razvojne regije na podnebne spremembe (2025) in Strategija prilagajanja Gorenjske regije na podnebne spremembe (2025). Ostale regijske strategije prilagajanja na podnebne spremembe in regionalni akcijski načrti so v nastajanju.

3 PILOTNE AKCIJE, RAZVITE V OKVIRU PROJEKTA ECO2SMART

V okviru projekta so bile izvedene štiri pilotne akcije, ki so bile skupaj razvite in izvedene v okviru različnih projektov. Zlasti gre za *skupaj razvito pilotno ukrepanje za ozaveščanje in usposabljanje EbA/Eco-DRR* (rezultat 2.1) in tri *skupaj razvite pilotne misije EbA/Eco-DRR* (rezultat 3.1). V spodnji tabeli je povzetek vključenih partnerjev, glavnih okoljskih tveganj, tehnoloških rešitev in koristi, ki izhajajo iz ukrepov.

Skupaj razvita pilotna ukrepa za ozaveščanje in usposabljanje EbA/Eco-DRR (rezultat 2.1)		
Obravnavana grožnja	Sprejeta tehnološka rešitev	Koristi
Vpliv podnebnih sprememb na obalna prebivalstva	Izobraževanje in ozaveščanje interesnih skupin (učenci osnovnih in srednjih šol, študenti, odrasli) z vzpostavitvijo izobraževalnega portala (interaktivne igre, videi in katalog dobrih praks), orodja za občansko znanost, izobraževalnih dogodkov.	Udeleženci razumejo pomen ekosistemskih rešitev pri prilagajanju in zmanjševanju tveganja nesreč ter se zavedajo okoljskih in družbeno-gospodarskih koristi, ki izhajajo iz izvajanja EbA in EcoDRR.

Pilotni ukrepi/intervencije EbA/Eco-DRR na lokalni ravni v obalno-kraški regiji (rezultat 3.1)		
Obravnavana grožnja	Sprejeta tehnološka rešitev	Koristi
Rešitev problema poplav in odvodnjavanja deževnice	Izboljšati sistem odvodnjavanja območja Semedelske Bonifike v Kopru. Zagotoviti dostopno in privlačno zeleno urbano infrastrukturo, ob upoštevanju načel, ki veljajo za naravi temelječe rešitve.	Večfunkcionalnost ureditve: hidrotehnično telo in zeleno območje. Dialog med „naravnostjo“ in „urbanostjo“. Trajnostna usmeritev. Reorganizacija in revitalizacija degradiranega urbanega prostora. Prispevek k okrepitvi odpornosti skupnosti na podnebne spremembe.

Pilotni ukrepi/posegi EbA/Eco-DRR v FVG (rezultat 3.1)		
Obravnavana grožnja	Sprejeta tehnološka rešitev	Koristi
Preprečevanje obalne erozije in dviga morske gladine	Obnova travnikov kolenčastih cimodocej (<i>Cymodocea nodosa</i>) v bližini občine Devin-Nabrežina, nasproti Porto Piccola. Zagotovitev zelene infrastrukture ob upoštevanju na ekosistemih temelječih rešitev.	Stabilizacija morskega dna z zmanjšanjem ponovnega dviga sedimentov. Zaščita obale pred erozijo z zadrževanjem sedimentov in delovanjem kot naravne pregrade proti valovanju in dvigu morske gladine. Zajemanje in shranjevanje modrega ogljika, ki predstavlja več kot 55 % biološkega ogljika, zajetega na globalni ravni, kar prispeva k blaženju podnebnih sprememb. Ohranjanje morske biotske raznovrstnosti, ki zagotavlja habitat številnim ribjim vrstam, pa tudi mehkužcem, rakom in drugim vrstam morskih organizmov. Ustvarjanje družbeno-gospodarskih koristi s podporo ribištvu in trajnostnemu turizmu.

Pilotni ukrepi/intervencije EbA/Eco-DRR v Deželi Veneto (rezultat 3.1)		
Obravnavana grožnja	Sprejeta tehnološka rešitev	Koristi
Ohranjanje lagunskih habitatov in preprečevanje obalne erozije in dviga morske gladine	Obnova umetnih polojev v laguni Caorle v letu 2010.	Čeprav proces naturalizacije še ni zaključen, je vsebnost organskega ogljika v tleh umetnih polojev polovična v primerjavi z naravnimi poloji, kar je pomembno z vidika blaženja podnebnih sprememb.

4 VKLJUČEVANJE INTERESNIH SKUPIN

4.1 Delovne skupine z interesnimi skupinami

V okviru projekta so potekale različne dejavnosti za vključevanje interesnih skupin:

- Enotna posvetovalna omizja, namenjena upravljavcem območij Natura 2000,
- Okrogle mize in delavnice, namenjene drugim tarčnim skupinam.

4.1.1 Enotno posvetovalno omizje

Enotno posvetovalno omizje se je osredotočilo na odpornost in prilagajanje, ki temeljita na ohranjanju ekosistemov, za preprečevanje tveganj na območju severnega Jadrana. Spodbudil jo je CBVO (Consorzio di Bonifica Veneto Orientale) z namenom združiti različna obalna mokrišča severovzhodne Italije in Slovenije. Enotna usklajevalna skupina postavlja temelje za doseganje rezultata projekta (rezultat 4.1) – *Organizacije, ki čezmejno sodelujejo v projektu ECO2SMART*.

Obravnavane teme se nanašajo na:

- izzive, ki so povezani z dvigom morske gladine in obalno erozijo;
- trajnostno upravljanje z vodnimi viri v obalnih mokriščih severnega Jadrana;
- izzive, ki so povezani z zmanjševanjem biotske raznovrstnosti in širjenjem invazivnih tujerodnih vrst v obalnih mokriščih severnega Jadrana.

Tema: Dvigovanje povprečne morske gladine in obalna erozija
Izzivi, s katerimi se je potrebno soočiti
Kulturna dediščina Benetk. Za zaščito kulturne in arhitekturne dediščine Benetk je treba razviti napredne sisteme za napovedovanje in opozarjanje pred poplavami in izjemnemu plimovanju morja. Posebno pozornost bo treba nameniti opredelitvi strategij upravljanja po sistemu MOSE (<i>Eksperimentalni elektromehanski modul</i>).
Gospodarska in materialna škoda. Vdor slane vode predstavlja vse večjo grožnjo za stanovanja, kmetijska zemljišča in infrastrukturo. Priporoča se: • izvedbo tehnično-ekonomskih ocen potencialne škode in preventivnih ukrepov;

Tema: Dvigovanje povprečne morske gladine in obalna erozija
Izzivi, s katerimi se je potrebno soočiti
• razmisliti o izgradnji obalnih pregrad, nasipov ali zaščitnih objektov, namenjenih omejevanju erozije in zaščiti najbolj ranljivih obalnih območij.
Omejevanje poplav in obnova polojev. Poloji in obalne sipine so naravni elementi, ki so bistveni za absorpcijo morskih valov in zmanjšanje erozije obale. Ukrepi morajo vključevati: • programe za obnovo in renaturalizacijo polojev in obalnih sipin; • ukrepe za spremljanje in vzdrževanje, da se zagotovi njihova dolgoročna učinkovitost; • vključitev rešitev, ki temeljijo na naravi, v politike upravljanja z vodami na obalnem območju.
Učinki poplav. Izkušnje lagune Marano med poplavami novembra 2019 poudarjajo potrebo po celovitem pristopu k obvladovanju tveganj. Dogodki so povzročili znatne premike peska in veliko gospodarsko škodo, kar poudarja nujnost: • okrepitve sistemov hidro-morfološkega spremljanja; • spodbujanja integriranih načrtov za upravljanje lagunskih območij; • vključiti scenarije podnebnih tveganj v načrte civilne zaščite in prostorskega načrtovanja.
Poplave v mestih. Povečana pogostost in intenzivnost poplav v mestih zahteva revizijo instrumentov prostorskega in urbanističnega načrtovanja. Priporoča se: • sprejetje prostorskih načrtov, ki so prilagojeni za podnebne spremembe, s posebnimi ukrepi proti poplavam, eroziji in valovanju morja; • graditi zelene in modre infrastrukture (npr. odvodna območja, parki prilagojeni za zadrževanje vode, odtočni kanali); • posebno pozornost nameniti obalnim občinam, med katerimi na primer Občini Gradež v Italiji in Piran v Sloveniji, ki sta opredeljeni kot območji zlasti izpostavljeni obalni ranljivosti.

Tema: Upravljanje vodnih virov v obalnih mokriščih zgornjega Jadrana
Izzivi, s katerimi se je potrebno soočiti
Rešitve in infrastruktura, ki temeljijo na naravi. Na naravi temelječe rešitve predstavljajo strateški pristop za povečanje odpornosti obalnih območij na vplive podnebnih sprememb. Priporoča se:

Tema: Upravljanje vodnih virov v obalnih mokriščih zgornjega Jadrana
Izzivi, s katerimi se je potrebno soočiti
• vključiti na naravi temelječe rešitve (NbS) s "sivo" infrastrukturo (npr. umetne pregrade ali nasipe), da bi povečali prilagodljivost na dvig morske gladine in močnemu valovanju morja; • spodbujati ukrepe za renaturalizacijo obale, obnovo sipin in mokrišč ter pilotne projekte prilagajanja, ki temeljijo na ekosistemih; • zagotoviti, da prostorsko načrtovanje upošteva na naravi temelječe rešitve kot sestavni del regionalne zelene in modre infrastrukture.
Zaščita ključnih ekoloških območij v Sloveniji. Prednostna naloga je zagotoviti ohranjanje in trajnostno upravljanje ekoloških območij z visoko okoljsko vrednostjo, kot sta zgornji tok reke Rižane in območje slanega travnika v Ankarana. Priporočeni ukrepi vključujejo: • pripravo posebnih načrtov za varovanje in upravljanje območij Natura 2000 za ohranjanje biotske raznovrstnosti in ekosistemskih storitev teh območij; • izvajanje čezmejnih projektov sodelovanja na področju varovanja narave za skupno upravljanje obalnih ekosistemov; • krepitev mehanizmov spremljanja ekološkega stanja in ocenjevanja vplivov na okolje.
Razsoljevanje in oskrba z vodo. Zaradi vse večjega pomanjkanja sladke vode je treba poiskati inovativne rešitve za oskrbo z vodo. Predlaga se: • oceniti tehnično, okoljsko in ekonomsko izvedljivost razsoljevanja slanih podtalnih voda; • preučiti možnost trajnostne rabe obalnih vodonosnikov Jadranskega morja, hkrati pa zagotoviti zaščito morskih ekosistemov in kakovost vode; • spodbujati raziskovalne in razvojne projekte za optimizacijo tehnologij razsoljevanja z majhnim vplivom na energijo in okolje.
Vpliv kakovosti rečnih voda na lagunske in morske vode. Kakovost rečnih voda neposredno vpliva na lagunske in morske ekosisteme, zlasti prek prenosa sedimentov, hranil in onesnaževal. Za učinkovito upravljanje se priporoča: • uvajati sisteme integriranega spremljanja porečij, ki omogočajo pravočasno zaznavanje sprememb v kakovosti vode; • spodbujati ukrepe za zmanjšanje širjenega onesnaževal iz kmetijstva in mest v reke in morja; • vključiti ekosistemske pristope v načrtovane vodne politike, ki zagotavljajo skladnost med upravljanjem rek, lagun in morja.

Tema: Zmanjšanje biotske raznovrstnosti in širjenje invazivnih tujerodnih vrst (ang. <i>Invasive Alien Species</i>, v nadaljevanju IAS) v obalnih mokriščih severnega Jadrana. Invazivne tujerodne vrste predstavljajo eno glavnih groženj za biotsko raznovrstnost, ekosistemske storitve in gospodarsko varnost območij. Učinkovito upravljanje tega pojava zahteva usklajen pristop, ki temelji na preprečevanju, medsektorskem sodelovanju in aktivnem vključevanju civilne družbe.
Izzivi, s katerimi se je treba spopasti Preprečevanje in medsektorsko sodelovanje. Bistveno je spodbujati preventivni pristop kot prednostno orodje za omejevanje širjenja IAS. Priporočeni ukrepi vključujejo: • vzpostavitev mehanizmov za usklajevanje med sektorji (okolje, kmetijstvo, trgovina, promet, turizem in raziskave); • vključitev upravljanja z IAS v regionalne politike prostorskega načrtovanja, kmetijstva in gozdarstva. • razvoj protokolov za zgodnje odkrivanje in hitro odzivanje (<i>Early Detection and Rapid Response</i>, EDRR).
Ekonomska analiza vplivov. Priporočljivo je izvesti sistematično ekonomsko oceno sedanjih in prihodnjih stroškov, povezanih z vplivi IAS na ekosistemske storitve in proizvodne sektorje. Prednostne naloge ukrepanja vključujejo: • pripravo študij okoljskega in gospodarskega računovodstva na podlagi neposredne in posredne škode, ki jo povzročajo IAS; • napovedovanje prihodnjih stroškov v scenarijih podnebnih sprememb in povečanja trgovske izmenjave; • vključitev rezultatov v instrumente za podporo javnim odločitvam (povzetki politik, prilagoditveni načrti, sektorske strategije).
Vloga vrtnarskega in cvetličarskega sektorja. Vrtnarski in cvetličarski sektor je eden glavnih nosilcev uvajanja tujerodnih okrasnih vrst v komercialne namene. Priporočila se: • razviti predpise in protokole za nadzor uvoza, proizvodnje in prodaje vrst, ki so potencialno invazivne • spodbujati proizvodnjo in uporabo avtohtonih vrst in sort, ki so združljive z lokalnimi ekosistemi; • spodbujati tehnično usposabljanje izvajalcev v sektorju, da se zmanjša tveganje naključnega širjenja.
Pomanjkanje podatkov in znanja. Trenutno obstaja pomanjkanje podatkov in študij o invazivnih rastlinskih vrstah v primerjavi z večjo razpoložljivostjo informacij o invazivnih živalskih vrstah.

Tema: Zmanjšanje biotske raznovrstnosti in širjenje invazivnih tujerodnih vrst (ang. <i>Invasive Alien Species</i>, v nadaljevanju IAS) v obalnih mokriščih severnega Jadrana. Invazivne tujerodne vrste predstavljajo eno glavnih groženj za biotsko raznovrstnost, ekosistemske storitve in gospodarsko varnost območij. Učinkovito upravljanje tega pojava zahteva usklajen pristop, ki temelji na preprečevanju, medsektorskem sodelovanju in aktivnem vključevanju civilne družbe.
Izzivi, s katerimi se je treba spopasti Da bi zapolnili to vrzel, se priporoča: • okrepiti znanstvene raziskave in sistematično spremljanje invazivnih rastlinskih vrst; • ustvariti integrirano regionalno zbirko podatkov o invazivnih tujerodnih vrstah, ki bo dostopna javnim organom, raziskovalnim centrom in državljanom; • spodbujati čezmejno sodelovanje za izmenjavo podatkov in dobrih praks.
Ozaveščanje in informiranje. Preprečevanje zahteva tudi velike naložbe v okoljsko izobraževanje in javno komuniciranje. Predlagane smernice ukrepanja vključujejo: • organizacija izobraževalnih programov za šole vseh stopenj. • izvajanje informacijskih kampanj za splošno javnost, namenjenih širjenju znanja o tveganjih IAS in dobrih praksah ravnanja; • sodelovanje regionalnih medijev in lokalnih institucij pri širjenju ozaveščevalnih sporočil.
Vključevanje organizacij in civilne družbe. Učinkovito upravljanje IAS mora temeljiti na konstruktivnem dialogu z organizacijami za zaščito živali, okoljevarstvenimi organizacijami in javnim mnenjem. Priporočila se: • vzpostaviti rednih srečanj med javnimi upravami, združenji in znanstveno skupnostjo; • spodbujanje participativnih procesov pri opredeljevanju strategij za izkoreninjenje in nadzor; • povečati vlogo aktivnega vključevanja državljanov pri spremljanju in prijavljanju invazivnih tujih vrst.

4.1.2 Okrogle mize, namenjene drugim tarčnim skupinam

Obravnavane teme se nanašajo na oblikovanje skupne Strategije in Akcijskega načrta za aktivno participacijo (Rezultat 3.2 – *Strategija in akcijski načrt za aktivno participacijo državljanov v EbA/Eco-DRR*), ki se osredotočajo na odpornost in prilagajanje na podlagi ekosistemov za preprečevanje tveganj v severnem delu Jadranskega morja.

Obravnavane teme se nanašajo na opredelitev strategije za dobro komunikacijo, katere strateški cilji so po pomembnosti navedeni v nadaljevanju:

- Javna komunikacija in „klasična“ orodja za ozaveščanje
- Strateška uporaba družbenih omrežij
- Spodbujanje neposredne in kolektivne udeležbe
- Spodbujanje občanske znanosti in sooblikovanje rešitev
- Izobraževanje odraslih in premagovanje osredotočenosti na mlade
- Izobraževanje mladih o pomenu okolja
- Oblikovanje interdisciplinarnih delovnih skupin.

Strateški cilj: javna komunikacija in „klasična“ orodja za ozaveščanje	
Izzivi	
• Slaba neposredna in fizična vključenost prebivalstva. • Prevladovanje individualnih in digitalnih načinov komuniciranja. • Pogosto tehnično, negativno ali malo vključujoče pripovedovanje. • Prevladujoč poudarek na energiji in infrastrukturi, manjša pozornost pa je namenjena biotski raznovrstnosti.	
Predlagane rešitve	
• Organiziranje javnih dogodkov v živo (konference, sejmi, radio, televizija, kino, gledališče). • Nameniti prednost klasičnim orodjem za spodbujanje socialne interakcije in kolektivne udeležbe. • Vsebine naj bodo dostopne prek vizualnega, neposrednega in privlačnega jezika (interaktivni seminarji, fotografske razstave, predstave, podnebni kavarni). • Uporaba videov in podcastov za individualno usmerjena sporočila. • Vključiti inovativne pripovedi, ki temeljijo na konceptu regeneracije, s poudarkom na pozitivnem pogledu na spremembe. • Uravnovežiti sporočila o podnebnih spremembah, energiji, infrastrukturi in izgubi biotske raznovrstnosti.	

Strateški cilj: strateška uporaba družbenih omrežij
Izzivi
• Tveganje zavajajoče komunikacije in širjenja lažnih novic. • Napačno dojemanje družbenih omrežij kot nadomestka za javne dogodke.

Strateški cilj: strateška uporaba družbenih omrežij
Izzivi
Nizka aktivna udeležba, pasivna vloga uporabnika.
Predlagane rešitve
- Redno objavljati na različnih družbenih omrežjih kot dopolnilo tradicionalnim kanalom. - Uporabljati jih za širjenje dobrih praks, projektov, jasnih in preverljivih sporočil. - Zagotoviti orodja za pravilno obveščanje in preverjanje virov. - Spodbujati vključevanje prek interaktivnih sej, pripovedih, kampanj in razprav.

Strateški cilj: spodbujanje neposredne in kolektivne udeležbe
Izzivi
- Omejena vključenost državljanov v odločanje. - Komunikacija se dojema kot izredna ali nujna.
Predlagane rešitve
- Pripraviti dejavnosti za neposredno vključevanje, po možnosti v živo. - Uporaba vsakdanjega jezika, ki normalizira temo podnebnih sprememb na kopnem in morju. - Spodbujati prehod od ozaveščenosti k dejanjem prek procesov od spodaj navzgor.

Strateški cilj: spodbujanje državljanske znanosti in sooblikovanje rešitev
Izzivi
- Tveganje za komunikacijo, ki povzroča tesnobo in demotivacijo. - Zaznavanje izključnosti pri sodelovanju v procesih odločanja. - Omejen občutek individualne odgovornosti.
Predlagane rešitve
- Aktiviranje participativnih procesov, usmerjenih v načrtovanje trajnostnih rešitev. - Ponuditi priložnosti za občansko znanost za odrasle, spodbujati spremljanje okolja in praktično eksperimentiranje. - Uporabiti preprosta in dostopna orodja, digitalna in ne-digitalna. - Predstaviti primerjavo kot skupno, prečno in odprto prakso za državljane, znanost, politiko in upravo.

Strateški cilj: Izobraževanje odraslih in premagovanje osredotočenosti na mlade	
Izzivi	
• Prepričanja, ki omejujejo izobraževanje o okolju predvsem pri mladih. • Slabo razumevanje vloge odraslih kot vzora za spremembe. • Komunikacija, ki ni dovolj prilagojena in ciljna.	
Predlagane rešitve	
• Oblikovanje različnih izobraževalnih programov za odrasle državljane (starše, delavce, upravitelje). • Vključitev vsebin, povezanih z okoljskimi, gospodarskimi in socialnimi vplivi, vključno z okoljskim financiranjem. • Analizirati tarčno skupino, da se prilagodi jezik in komunikacijska orodja. • Okrepiti programe stalnega izobraževanja tudi v poklicnem okolju. • Širiti znanje o biotski raznovrstnosti in ekosistemskih storitvah v vseh družbenih okoljih.	

Strateški cilj: Okoljsko izobraževanje za mlade	
Izzivi	
• Nevarnost prekomerne tehničnosti v komunikaciji. • Možna percepcija teme kot zapletene ali odtujene. • Potreba po kontinuiteti izobraževanja in inovativnih metodologijah.	
Predlagane rešitve	
• Vključiti okoljsko izobraževanje v šolske programe na redni osnovi. • organizacija izobraževalnih programov o podnebjju, usmerjenih v prilagajanje. • Uporaba zabavnih metodologij (igre, interaktivne platforme, delavnice). • Spodbujati občutek odgovornosti in pozitivno tekmovalnost za prihodnost.	

Strateški cilj: Oblikovanje interdisciplinarnih delovnih skupin	
Izzivi	
• Slaba integracija med znanostjo, lokalnimi upravami in skupnostjo. • Komunikacija ni vedno jasna, znanstveno utemeljena ali dostopna. • Težave pri ustvarjanju socialnega in institucionalnega zaupanja.	
Predlagane rešitve	
• Ustanovitev mešanih delovnih skupin (študenti, politični odločevalci, znanstveniki, državljani).	

Strateški cilj: Oblikovanje interdisciplinarnih delovnih skupin**Izzivi**

- Spodbujanje komunikacije, ki temelji na znanstvenih dokazih in konkretnih, ne senzacionalističnih pristopih.
- Vključiti znanstveno, čustveno, izkustveno in ustvarjalno dimenzijo.
- Okrepiti sodelovanje med raziskavami, komunikacijo in lokalnim upravljanjem.
- Izogibanje komunikaciji, ki povzroča tesnobo, in osredotočanje na konstruktivna in participativna sporočila.

5 OBLIKOVANJE PREDLOGOV ZA UPRAVLJALCE

Iz enotnih posvetovalnih omizij obalnih območij severnega Jadrana izhajajo naslednja priporočila glede politik upravljanja:

Zaščita obalnih območij in kulturne dediščine:

- Izboljšati sisteme napovedovanja in opozarjanja pred močnim valovanjem morja, poplavami in visoko plimo.
- V zvezi s kulturno dediščino Benetk opredeliti strategije po izvedbi sistema MOSE za dolgoročno učinkovitost in zmanjšanje družbenih ter okoljskih vplivov.
- Načrtovanje kombiniranih ukrepov (*siva in zelena infrastruktura*) na območjih z visoko ranljivostjo, vključno z Benetkami, Gradom in slovenskimi obalnimi občinami, ki so še posebej ranljive.

Razvoj in integracija na naravi temelječih rešitev:

- Obnova sipin, polojev in mokrišč kot naravne infrastrukture za zaščito obale.
- Vključiti na naravi temelječe rešitve in konvencionalno infrastrukturo v vodne in prostorske načrte.
- Spodbujanje pilotnih projektov in dolgoročnih strukturnih ukrepov.

Inovacije v upravljanju z obalnimi vodami:

- Oceniti tehnologije trajnostnega razsoljevanja in odgovorne rabe obalnih vodnih virov.
- Izvajanje celostnega spremljanja porečja-lagune-morja za preprečevanje onesnaževanja in evtrofikacije.

Zaščita biotske raznovrstnosti in upravljanje invazivnih tujih vrst:

- Vzpostaviti stalno medsektorsko usklajevanje (okolje, promet, kmetijstvo, trgovina, turizem, raziskave).
- Razviti protokole za *zgodnje odkrivanje in hitro odzivanje*.
- Urediti trgovino in proizvodnjo cvetličarstva; spodbujati avtohtone vrste.
- Okrepiti raziskave, skupne podatkovne zbirke in čezmejno sodelovanje.

Komunikacija, izobraževanje in aktivna udeležba državljanov:

- Organizacija kampanj za ozaveščanje, šolskih programov in izobraževalnih programov za odrasle.
- Vključiti skupnosti in združenja kot akterje spremljanja in sodelovanja pri poročanju.

Deležniki predlagajo naslednja priporočila glede politik upravljanja:

- Izvajati celostno strategijo institucionalnega komuniciranja o podnebjju in biotski raznovrstnosti, pri čemer se uporabljajo tradicionalna in digitalna orodja za doseganje različnih tarčnih skupin in boju proti dezinformacijam.
- Nenehno organizirati javne dogodke (delavnice, konference, razstave, festivale, gledališke predstave in multimedijske dogodke), da se okrepi družbeno vključevanje in spodbudi občutek aktivne skupnosti.
- Aktivirati participativne procese od spodaj navzgor, kot so sosedske skupščine, participativna podnebna bilanca, tematski forumi in aktivnosti sooblikovanja načrtov in strategij za prilagajanje in obnavljanje teritorija.
- Spodbujati stalno okoljsko izobraževanje za odrasle, ki vključuje tudi družbene in gospodarske vidike (ekosistemske storitve, regenerativno gospodarstvo, podnebna tveganja, trajnostno financiranje).
- Inoviranje programov izobraževanja za mlade, podpiranje izkustvenih, zunanjih, digitalnih in igrivih pristopov v sodelovanju s šolami, univerzami, raziskovalnimi ustanovami in lokalnimi organizacijami.
- Podpora programov občanske znanosti za participativno spremljanje vode, zraka, biotske raznovrstnosti in tal, vključevanje rezultatov v lokalne politične odločitve in njihovo javno objavlanje.
- Ustanoviti redne seje interdisciplinarnih skupin in okrogle mize za zagotavljanje kakovostne znanstvene komunikacije, učinkovitega pripovedovanja zgodb in usklajevanja med tehničnim, političnim in skupnostnim vidikom.

5.1 Protokol o sodelovanju

Vsebina prejšnjih poglavij je zajeta v Protokolu o sodelovanju, ki bo zagotavljal dolgoročno sodelovanje (Rezultat 4.1 – *Organizacije, ki čezmejno sodelujejo v projektu ECO2SMART*) zlasti v poglavju, v katerem so opredeljeni cilji sodelovanja na čezmejni ravni:

a) Krepitev zmogljivosti tarčnih skupin:

- Ozaveščanje državljanov in zainteresiranih skupin o pomembnosti ekosistemskih storitev.
- Povečanje odpornosti skupnosti in blaginje državljanov.
- Spodbujanje aktivne udeležbe v lokalnih in regionalnih ukrepih za spremljanje učinkov podnebnih sprememb, za prilagajanje podnebnim spremembam na podlagi ekosistemskih pristopov in za preprečevanje tveganj naravnih nesreč.

b) Sprejetje vseh strategij za učinkovito komuniciranje, usmerjeno v normalizacijo tem, povezanih z globalnimi spremembami, za povečanje ozaveščenosti v vseh starostnih skupinah prebivalstva:

- Čim hitrejši aktiviranje komunikacije, posvečene temam odpornosti in prilagajanja podnebnim spremembam.
- Uporaba skupnih pristopov v komunikaciji in spodbujanju sodelovanja v skladu z logiko kakovosti.
- Oblikovanje okvira sodelovanja z znanstvenim svetom in svetom okoljskega financiranja za ustvarjanje mreže znanja in s tem ozaveščenosti.
- Raziskovanje in izmenjava metod za komunikacijo, usmerjeno v izobraževanje in usposabljanje, ne pa v širjenje panike.
- Komunikacijske dejavnosti, namenjene spodbujanju razumevanja državljanov o načinih prilagajanja podnebnim spremembam, preprečevanja tveganja katastrof in krepitev odpornost v obalnih območjih.
- Komunikacijske dejavnosti za spodbujanje participativnega državljanstva, ki je osnovano na pripravljenosti za spreminjanje svojega življenjskega sloga, kar bi preprečilo ali omejilo predvidene katastrofe in jih ne bi obravnavalo kot neizogibne.

c) Spodbujanje sodelovanja in izmenjava informacij:

- Izmenjava znanja med projektnimi partnerji in interesnimi skupinami.

- Primerjava in izmenjava podatkov in simulacij na strogo znanstveni podlagi.
- Dejavnosti obveščanja o dobrih praksah in pilotnih rešitvah za izboljšanje kakovosti življenja v obalnem mestnem okolju, za zdravo in inovativno primarno proizvodnjo hrane v obalnih območjih, za trajnostno rabo morja v vseh njegovih oblikah.

d) Raziskovanje možnosti za skupno delo:

- Identifikacija priložnosti za skupne čezmejne projekte, sofinancirane iz sredstev EU.
- Razvoj novih pilotnih ukrepov in inovativnih dejavnosti sodelovanja.

e) Podpora finančnim in promocijskim dejavnostim:

- Olajšanje izmenjave informacij o finančnih instrumentih za nove dejavnosti.
- Organizacija skupnih promocijskih aktivnosti (obiski, dogodki, razstave) na podlagi skupnih dogovorov.

f) Druge oblike sodelovanja:

- Spodbujanje trajnostnega razvoja in čezmejne uporabe rezultatov projekta ECO2SMART.